

ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH
hlavný hygienik Slovenskej republiky

206/2014

Ing. Pöschl
zaslať dňom

Bratislava, 12. 5. 2014
Číslo: OHŽP-4113/14

Vážený pán predseda,

aktuálne prebiehajúce a odbornou verejnosťou v súčasnosti často diskutované problémy súvisiace s klimatickými zmenami čoraz viac ovplyvňujú aj kvalitu života a úroveň verejného zdravia obyvateľov Slovenska.

Jedným z nežiaducich sprievodných javov týchto zmien, vznikajúci predovšetkým po rozsiahlych záplavách či teplotne miernej zime, je aj zvýšený výskyt komárov. Aj napriek skutočnosti, že v našich podmienkach komáre v posledných desaťročiach nepredstavovali významné epidemiologické riziko s priamym ohrozením zdravia, je možné ich vo vzťahu k dotknutému obyvateľstvu chápať ako zdroj obťažovania, a tým znižovania komfortu a kvality života.

Obyvatelia mnohých regiónov Slovenska boli premnoženej populácii komárov naposledy vystavení v roku 2013, po júnových záplavách. Aj pre tento rok niektorí odborníci, vzhľadom na charakter poslednej zimy, predpovedajú možný nadmerný výskyt tohto hmyzu.

Premnoženie komárov má, v závislosti od vhodných klimatických podmienok a podmienok prostredia vhodných na vznik tzv. liahnisk, zvyčajne lokálny charakter a nepostihuje celoplošne veľké regióny. Starostlivosť o všestranný rozvoj územia a potreby obyvateľov, utváranie a ochrana zdravých životných podmienok, zdravého spôsobu života či zabezpečenie verejnoprospešných služieb je pritom samosprávnou kompetenciou obcí v nadväznosti na ustanovenia zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

V snahe minimalizovať a predchádzať nežiaducim vplyvom na obyvateľstvo dotknutých obcí, dovoľujem si požiadať Vás týmto, o oslovenie samospráv obcí na území Slovenskej republiky cestou Združenia miest a obcí Slovenska, so žiadosťou o ich aktívny prístup k riešeniu predmetného problému prostredníctvom preventívnych opatrení - sledovania aktuálnej situácie v súvislosti s premnožením komárov v nimi spravovaných územiach a následného zabezpečenia lokálnych dezinfekčných zásahov použitím insekticídnych prípravkov eliminujúcich populácie komárov.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, v snahe zvyšovať informovanosť a povedomie obyvateľov o možných opatreniach a zásadách individuálnej ochrany pred komármi, pripravil pre verejnosť informačný materiál v elektronickej forme, ako jeden

z nástrojov prispievajúci k riešeniu tohto problému, ktorý Vám pre prípadné ďalšie využitie v prílohe tohto listu zasielam.

Vzhľadom na charakter problému vyžadujúci odborný prístup k tejto problematike však odporúčame zástupcom obcí konzultovať realizáciu preventívnych dezinfekčných zásahov s odborníkmi v oblasti entomológie a parazitológie ako aj odborníkmi v oblasti ochrany prírody a krajiny. Pre informáciu uvádzame, že z parazitologického hľadiska sa problematike komárov venuje Mikrobiologický ústav Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Verím, že moju požiadavku prijmete s porozumením a prispejete k zmierneniu problémov spojených s výskytom komárov na území Slovenska.

S pozdravom

Príloha: Zásady ochrany pred komármi (počet strán: 3)

Adresát:

Doc. Ing. Jozef Dvonč, CSc.
Združenie miest a obcí Slovenska
predseda
Bezručova 9
811 09 Bratislava

**ÚRAD
VEREJNÉHO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY**

Zásady ochrany pred komármi

Komáre sú prirodzenou súčasťou mokradí lužných lesov, pravidelne zaplavovaných území, ale aj parkov a záhrad. Vyskytujú sa všade na svete od arktických oblastí až po trópy. V prírodnom prostredí majú svoju zmysluplnú úlohu – sú potravou rýb, obojživelníkov a hmyzožravých vtákov. Poznáme vyše 2 000 druhov komárov. Viac ako 60 druhov sa vyskytuje aj v našich podmienkach, z nich asi 10 druhov spôsobuje zdravotné problémy.

Komár vo svojom vývojovom cykle prechádza štyrmi štádiami: vajíčka – larvy – kukly – dospelé jedince.

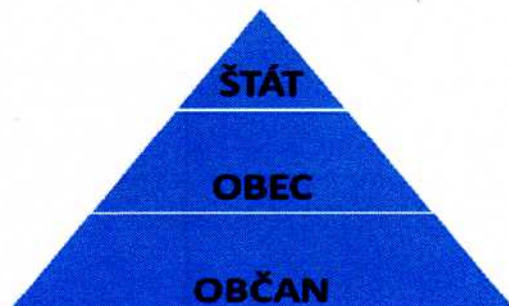
Vývoj vajíčok prebieha vo vlhkom a teplom prostredí.

- Pri teplote okolo 25 °C sa z vajíčok vyliahnu larvy do jedného týždňa,
- pri teplote 15 °C do jedného mesiaca,
- a pri teplote nižšej ako 14 °C sa vývoj vajíčok zastavuje.

Niektoré druhy komárov k svojmu vývoju potrebujú, aby ich vajíčka boli zaplavené vodou. Nakladené vajíčka môžu bez zaplavenia vydržať až 6 -7 rokov, pričom vyčkajú na novú záplavovú vodu. Významnými liahniskami komárov sú preto územia, ktoré sú pravidelne zaplavované v 1- 5 ročných intervaloch. Pre množenie komárov je tiež vhodná zachytená voda v prázdnych plechovkách od konzerv v plastových fľašiach, v starých pneumatikách, v rôznych vedrách a nádobách na polievanie. Vo všeobecnosti sa dá povedať, že pre vývoj komárov je vhodná akákoľvek stojatá voda.

Ochranné opatrenia na zamedzenie kalamitného premnoženia komárov je potrebné uskutočňovať na troch úrovniach v postupnosti: občan, obec (územná samospráva) , štát (štátna správa)

Pyramída zodpovednosti za prevenciu

Opatrenia realizované občanmi

- ☞ starostlivosť o čistotu obytného prostredia; pravidelné kosenie dvorov , záhrad a bezprostredného okolia domu;
- ☞ pravidelné vyprázdňovanie nádob na polievanie záhrad, ak nie je možné vyprázdniť obsah nádoby v 7 dňových intervaloch, je potrebné na hladinu vody umiestniť plávajúce fólie, najlepšie polystyrénové dosky alebo naliať na hladinu malé množstvo jedlého oleja, ktoré zabráni larvám a kuklám komárov nadýchnuť sa atmosférického vzduchu;
- ☞ likvidácia komunálneho odpadu z okolia ľudských obydlií (najmä plechovky, plastové fľaše, pneumatiky a podobné nádoby, v ktorých sa môžu v zachytenej dažďovej ploche liahnuť komáre);
- ☞ mechanická ochrana obydlií sieťami na okná a dvere. Ich ochrannú funkciu zvyšuje ošetrovanie rámov a sietí insekticídmi, určenými na tento účel. Rovnako je dôležité chrániť aj uzavreté priestory na chov hospodárskych zvierat;
- ☞ používanie éterických látok vo vonných lampách , elektrických prístrojoch s vyparovaním proti hmyzu a lapačov hmyzu;
- ☞ individuálna ochrana osôb spočíva v správnom a primeranom oblečení sa a v natieraní

nepokrytých častí repelentnými prípravkami, dostupnými v obchodnej sieti a v lekárňach. Komáre sú najaktívnejšie na svitaní a vo večerných hodinách, odporúča sa obmedziť prechádzky v blízkosti vôd v tomto čase;

☞ podľa možností nepoužívať v okolí človeka intenzívne osvetlenie, ktoré komáre láka. Silné žiarivkové osvetlenie priláka komárov zo vzdialenosti viacerých kilometrov.

Opatrenia realizované obcami

☞ trvalá starostlivosť o čistotu intravilánu obcí a blízkeho prírodného prostredia; pravidelné kosenie verejných priestranstiev a údržba krovinatých porastov;

☞ likvidácia všetkých možných zdrojov stojatej vody; rôznych plytkých priehlbín – liahnišť (napr. je možné ich zaviezť zeminou a upraviť, alebo ich prehĺbiť a zarybniť), aplikácia živorodých rybičiek požierajúcich larvy;

☞ úpravu brehov potokov, riek a rybníkov;

☞ vykonanie lokálneho dezinfekčného zásahu použitím insekticídnych prípravkov (postreky sú oprávnené vykonávať len odborne spôsobilé osoby pre výkon ochranej dezinfekcie, ktoré musia ovládať príslušné postupy a najvhodnejšie spôsoby aplikácie biocídov v daných terénnych podmienkach).

Opatrenia realizované štátom

☞ trvalá starostlivosť o životné prostredie inštitúciami odborného štátneho dozoru (úrady životného prostredia, štátna vodohospodárska inšpekcia, štátna veterinárna inšpekcia);

☞ vykonanie dezinfekcie na území mimoriadneho kalamičného výskytu komárov alebo v lokalitách vzniku ohniska nákazy prenášanej komármi.

Citované dielo:

MUDr. Jozef Sládek, RÚVZ Trebišov - Kalamita komárov ako významný zdravotný problém